

Horft til framtíðar:
Hvernig byggjum við enn öflugra
samfélag?

Sérfræðipjónusta Skóla- og
frístundasviðs Akraneskaupstaðar

Sagan

1974-1996 eru grunnskólarnir á valdsviði ríkisins

- Akranes tilheyrði Fræðsluskrifstofu Vesturlands.
- Sérfræðipjónusta Fræðsluskrifstofunnar þjónaði grunnskólum
- Þjónusta og eftirlit var í höndum Fræðsluskrifstofa
- Leikskólarnir voru á forræði félagsþjónustunnar og ef mikil þörf var á ráðgjöf var hún keypt í verktöku

Sagan 2

1996 –

- Grunnskólar flytjast til sveitarfélaganna
- Fræðsluskrifstofa Vesturlands er þar með lögð niður
- Úr verður annars vegar Skólaskrifstofa Vesturlands og hins vegar
- Skólaskrifstofa Akraness

Sagan 3

- Skólaskrifstofa Akraness hefur umsjón með bæði leik- og grunnskólum
- Stefnumótun m.a.:
  - Fyrir utan skólafulltrúa (starf núverandi sviðsstjóra) var
    - Valið að ráða tvo sálfræðinga í þær stöður sem komu í hlut Akurnesinga
    - Ákveðið var - það var ekki í þáverandi reglugerð- að foreldrar gætu leitað milliliðalaust eftir þjónustu
    - Menntunaráttak hjá starfsfólki leikskóla til að fjölga leikskólakennurum

Sagan 4

- Þróun síðan í skólaþjónustunni
  - Iðjuþjálfari frá 2007
  - Talmeinafræðingur frá 2008
  - Breytingar á stöðugildum sálfræðinga (2008)
  - Samvinna við HVE
  - Skólahverfin sem voru svipuð að stærð hafa breyst, samfara þróun byggðar á Akranesi

Skipulag sérfræðipjónustunnar

- **Fyrsta stigs forvarnarverkefni**
- **Annars stigs forvarnarverkefni**
- **Þriðja stigs forvarnarverkefni**

Fyrsta stigs forvarnarverkefni

- Símenntun og endurmenntun:
  - Sækja námskeið, ráðstefnur, þing, fundi og ýmsa fræðslu
- Halda námskeið, kynningar og fundi
  - Námskeið fyrir foreldra barna með ADHD og
  - Klókir litlir krakkar eru þar á meðal
- Þátttaka og stjórn þróunarverkefna og í starfshóp um læsi

Annars stigs forvarnarverkefni

- Ráðgjöf og handleiðsla við aðila innan skóla, mikil og stöðugt í gangi vegna mikillar nálægðar
- Ýmsir fastir teymisfundir
- Kannanir
- Samstarf og samráð við einstaklinga og stofnanir utan skóla

Þriðja stigs forvarnaverkefni

- Einstaklingsmál
  - Leikskóli
  - Grunnskóli
  - Sérstaðan á Akranesi er töluverð...

Barnateymi

- Barnateymið er samstarfsverkefni Skóla- og frístundasviðs Akraneskaupstaðar og Heilsustofnunar Vesturlands Akranesi (HVE).
- Teymið er skipað tveimur sálfræðingum Skóla- og frístundasviðs og iðjuþjálfra og barnalækni frá HVE.

Skilgreining - Barnateymi

- Verkefni teymisins er greining ofvirkniraskana, meðferð og ráðgjöf en einnig greining og meðferð ýmissa þroska- og geðraskana. Aðgang að teyminu hafa öll börn sem búsett eru á starfssvæði stöðvarinnar og eru yngri en 18 ára.
- Teymið fundar 2x í mánuði

Staðan í dag

- Talmeinafræðingur í 100% stöðu, sinnir öllum leikskólum og Brekkubæjarskóla
- Talmeinafræðingur í 20% starfi í Grundaskóla á vegum skólans
- Iðjupjálfi í 20% stöðu, sinnir öllum leikskólum
- Sálfræðingur í 100% stöðu á skólasvæði Brekkubæjarskóla (breyting)
  - Nemendur í leik- og grunnskóla ca 600
- Sálfræðingur í 80% stöðu á skólasvæði Grundaskóla (breyting)
  - Nemendur í leik- og grunnskóla ca 900

Þriðja stigs forvarnarverkefni

skólaárið 2017-2018 - Guðlaug Ásmundsdóttir

	Fjöldi mála	Í vinnslu (biðvinnslu)	Í eftirfylgd	Í bið	Lokið
Grunnskólar	150	23 (12)	42	23	50
Leikskólar	66	7 (14)	19	13	13
Samtals	216	56	61	36	63
Þar af vísað í Barnateymi	25				

Meginástæða aðkomu

– Guðlaug Ásmundsdóttir

Aðalástæða	Leikskóli				Grunnskóli			Samtals
	Drengir	Stúlkur	Samtals		Drengir	Stúlkur	Samtals	
Almenn ráðgjöf vegna uppeldis/aðstæðna á heimili	7	0	7		2	2	4	11
Mat og ráðgjöf vegna hegðunar	10	9	19		22	14	36	55
Ráðgjöf vegna verulega krefjandi hegðunar	0	0	0		7	2	9	9
Mat og ráðgjöf vegna vanlíðan	9	3	12		28	30	58	70
Ráðgjöf vegna áður skilgreindrar fötlunar	2	0	2		13	3	16	18
Mat og ráðgjöf vegna þroskavanda	18	8	26		17	10	27	53
Samtals	46	20	66		89	61	150	216

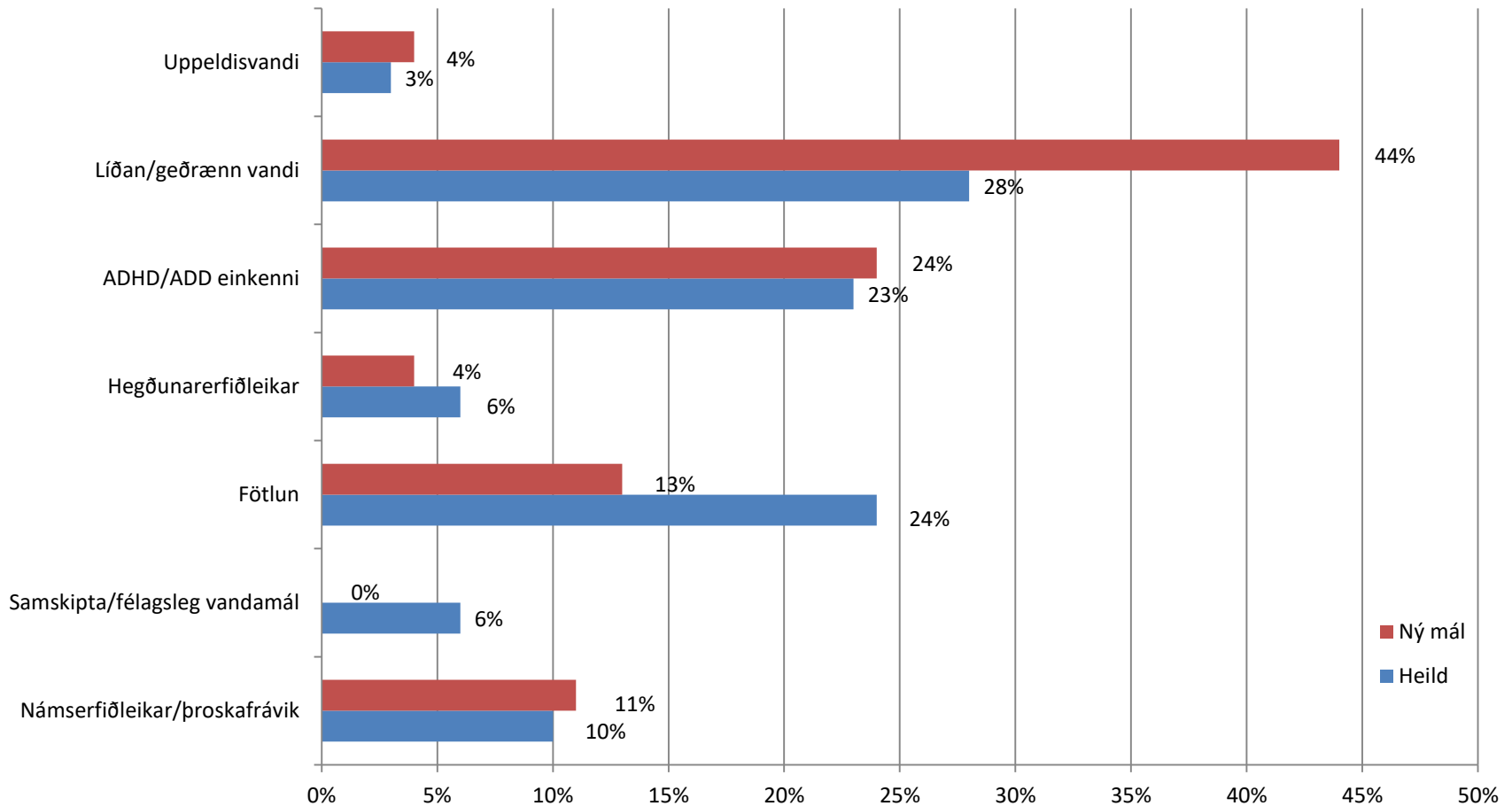
Þriðja stigs forvarnarverkefni

Skólaárið 2017-2018 – Sívý og Tinna Rut

	Fjöldi mála	Í vinnslu	Í eftirfylgd	Í bið	Lokið
Grunnskólar	109*(102)	29	-	-	80
Leikskólar	34	9	-	-	25
Samtals	143* (136)	38	-	-	105
Vísað í Barnateymi	-				

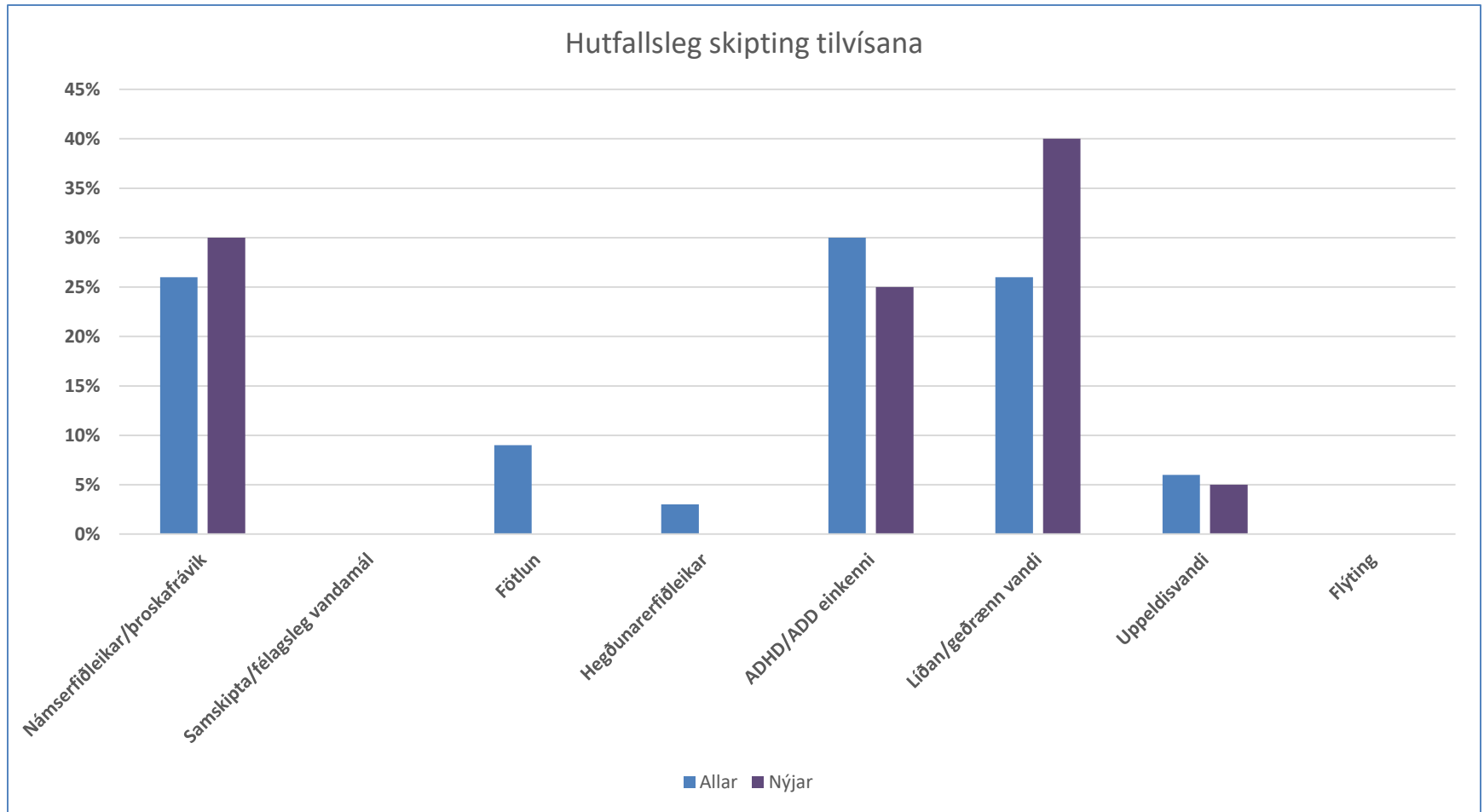
Meginástæða aðkomu – grunnskólar

Sívý/Tinna Rut

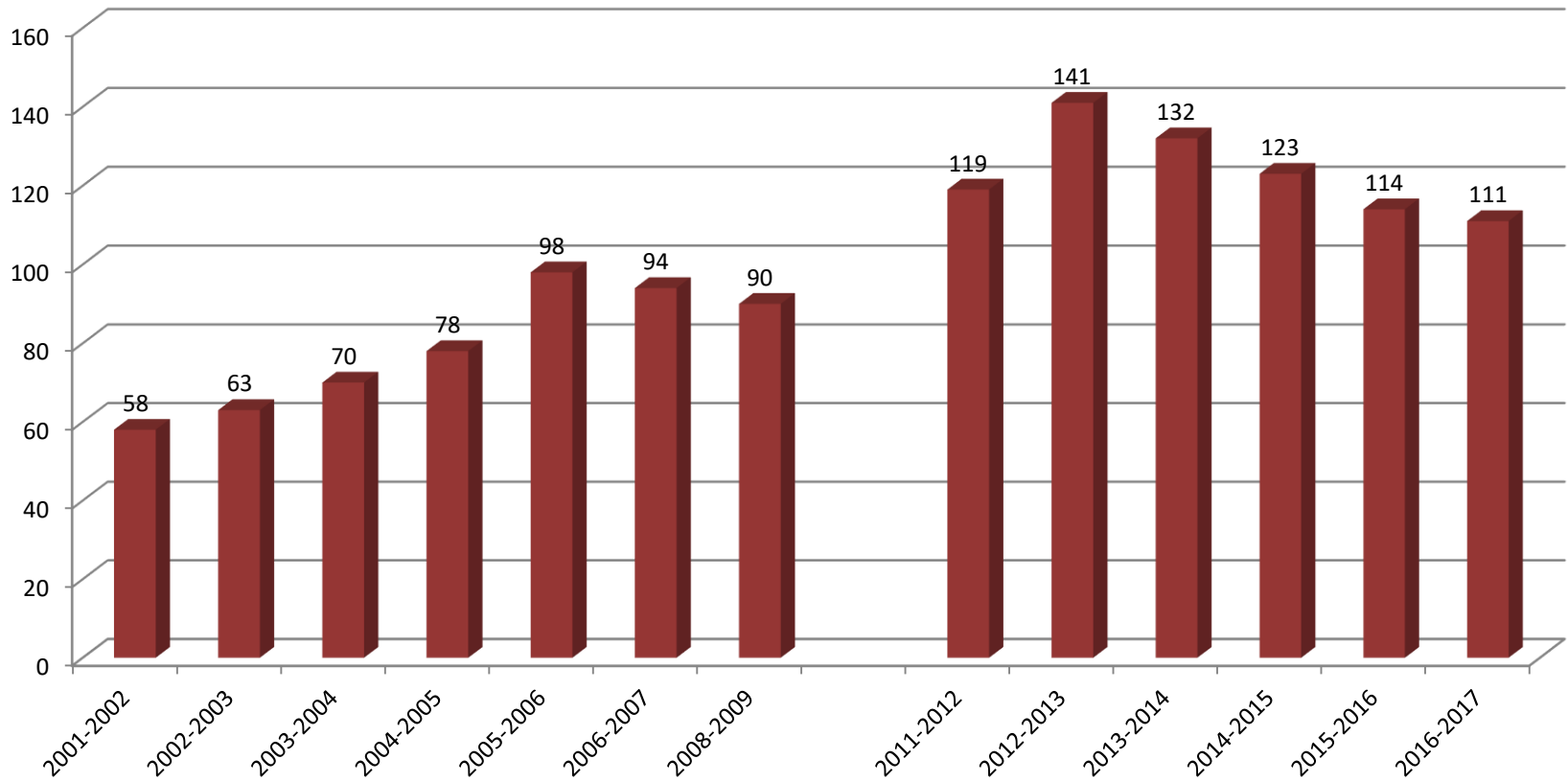

Meginástæða aðkomu – leikskólar Sívý/Tinna Rut

Dæmi um þróun sálfræðipjónustunnar

Tilvísanir í Grundaskóla

Þjónusta iðjupjálfa

2017-2018

Iðjupjálfi sinnir ráðgjöf vegna einstakra barna og tekur eftir atvikum einnig þátt í ráðgjöf við starfsfólk deilda

Formleg athugun* iðjupjálfa á færni barna beinist að eftirfarandi:

- daglegri færni og þátttöku barns í dagsins önn
- mati á hreyfifærni barns og skynúrvinnslu eftir því sem þurfa þykir í hvert sinn

* Þessi þáttur starfsins fellur undir hlutann sem kostaður er af heilsugæslu

Þjónusta iðjupjálfa veturinn 2016-2017

Þjónusta iðjupjálfa (20+55% staða) veturinn 2017-2018			
Námskeið- skipulag og kennsla	Fjöldi barna	fjöldi foreldra	Biðlisti
Klókir litlir krakkar	18	29	15
Uppeldi barna með ADHD	17	28	39
Iðjupjálfun	Mat- ráðgjöf og endurmat		Biðlisti
Akrasel	5 - þar af 2 í endurmat		2
Garðasel	10- þar af 1 endurmat		1
Teigasel	7 - þar af 1 endurmat		0
Vallarsel	13 þar af 2 í endurmat		4
	samtals 35 börn		7
Samtals	32	5	7

Starf talmeinafræðings

- 2008 var ráðið í 25% starf talmeinafræðings hjá leikskólum.
  - Til að sinna greiningum og ráðgjöf
- 2012 bættist við 20% staða í Brekkubæjarskóla
- 2014 kom fram samkomulag á milli ríkis- og sveitafélaga um skiptingu ábyrgðar á þjónustu vegna talþjálfunar barna í leik- og grunnskóla.
- 2015 jókst starfshlutfall talmeinafræðings á leikskólunum upp í 80% (alls 100% með Brekkubæjarskóla).
  - Greining, ráðgjöf, þjálfun.

Skipting ábyrgðar á þjónustu

5. gr.

Skipting ábyrgðar á þjónustu.

Skipting ábyrgðar vegna talþjálfunar barna í leik- og grunnskóla með framburðarfrávik, málþroskafrávik og stam skal vera sem hér segir:

Sveitarfélög	Velferðarráðuneyti
Framburðarfrávik: <ul style="list-style-type: none"> • Að 3 og 4 ára börn hafi 18-23 villur á framburðarprófi. • Að 5 og 6 ára börn hafi 7-17 villur á framburðarprófi. • Að 7 ára börn og eldri hafi 7 eða færri villur á framburðarprófi.	Framburðarfrávik: <ul style="list-style-type: none"> • Að 3 og 4 ára börn hafi 24 villur eða fleiri á framburðarprófi. • Að 5 og 6 börn hafi 18 villur eða fleiri á framburðarprófi. • Að 7 ára börn og eldri hafi 8 eða fleiri villur á framburðarprófi.
Málþroskafrávik: <ul style="list-style-type: none"> • Miðað er við málþroskatölu 81 – 85.	Málþroskafrávik: <ul style="list-style-type: none"> • Miðað er við málþroskatölu 80 og undir.
Stam: <ul style="list-style-type: none"> • Grunnskólabörn með stam og flauturmæli, vægari tilvik, 1-3%.	Stam: <ul style="list-style-type: none"> • Grunnskólabörn með miðlungs til alvarlegt stam (> 4%). • Öll leikskólabörn með stam.

Talmeinafræðingur

- Metur málþroska barna og ungmenna.
  - Málþroskamat felur m.a. í sér athugun á málskilningi, máltjáningu, málnotkun, talfærum, almennri tjáskiptafærni og óhefðbundnum tjáskiptaleiðum.
- Sinnir talþjálfun þeirra barna sem eiga rétt á talþjálfun hjá sveitafélaginu samkvæmt samkomulaginu frá 2014.
- Vinnur „í kringum“ þau börn sem eru með alvarleg frávík
  - Þ.e. þeim börnum sem vísað er á stofu talmeinafræðinga (sem ríkið niðurgreiðir)
  - veitir ráðgjöf, tengir samstarfsaðila

Talmeinafræðingur frh.

- Sinnir fræðslu og ráðgjöf til foreldra og þjónustuaðila barnsins sem og eftirfylgd eftir þörfum.
- Tekur þátt í og stýrir þróunarverkefnum.
- Tekur þátt í starfshópi um læsi.
- Sækir sí- og endurmenntunarnámskeið

Þriðja stigs forvarnarverkefni talmeinafræðings

Skólaárið 2017-2018

	Greiningar	Ný mál	Endurmat
Leikskólarnir	114	62	52
Brekkubæjarskóli	23	6	17
Samtals	137	68	69

Hvert er börnunum vísað í þjálfun?

gömul og ný mál

	Leikskólar	Brekkubæjarskóli	Alls
Ríkið	20	11	31
Sveitafélag	39	6	45
Bæði*	2	2	4
Eiga ekki rétt á þjálfun	15	4	19

*Bæði = Barn er með mjög slakan málþroska og væg frávik í framburði eða öfugt

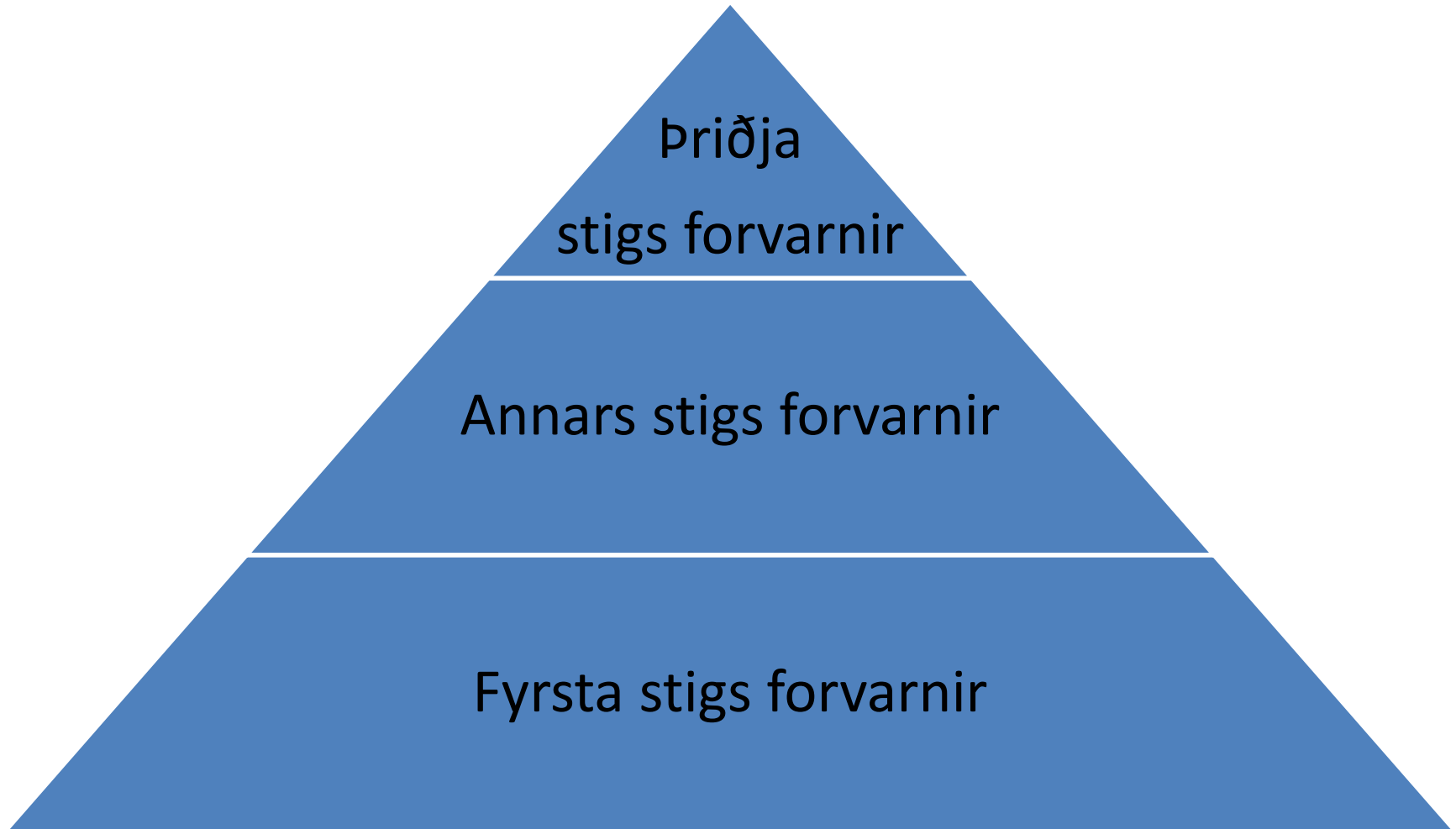
Allmörg börn eru utan þessarar talningar, þar sem þeim hafði áður verið vísað í þjálfun hjá talmeinafræðingi á stofu og þau hafa komist að og viðkomandi talmeinafræðingur leggur endurmat fyrir.

Framtíðarsýn

Hvert stefnum við ?

- Meginmarkmið sérfræðipjónustunnar er að styðja við börn og þeirra þroskaferil
- Hvernig það er gert mótast af því samfélagi sem þau búa í en fer að meginhluta fram:
  - Með stuðningi, greiningu og ráðgjöf um hvernig foreldrar og skólinn mæti þeim sem best
  - Með samvinnu við aðrar stofnanir og félög í nærsamfélaginu sem tengjast börnum

Hvað má bæta og hverju þarf breyta?

Framtíðarsýn

- Þeim mun meir sem við eflum fyrsta stigið því betur styrkjum við foreldra, börn og starfsfólk.
  - >>> Móta markvissa námskeiðaáætlun.
    - Vegna almennra og sértækra þátta í uppeldi/hegðun/líðan barna

Mótun námskeiðaáætlunar

- Æskilegt að veita fjármagni í námskeið í fjárhagsáætlun
  - = forsenda fyrir markvissu námskeiðshaldi
- Námskeið verði áfram því sem næst gjaldfrjáls

Námskeiðaáætlun

- Áfram með námskeið undanfarinna ára:
  - Námskeið fyrir foreldra barna með ADHD
  - Klókir litlir krakkar fyrir foreldra 3-6 ára
  - *Auk fjöldamargra námskeiða í skólunum t.d. Snillinganámskeið f. börn með ADHD, sjálfsstyrkingarnámskeið ýmiskonar, PEERS félagsfærninámskeiðin, nýlega ARTnámskeið í Brekkubæjarskóla..*

Námskeiðaáætlun

- Hiklaust að bæta við:
  - **Uppeldi sem virkar – færni til framtíðar**
  - **PMT foreldranámskeiðum vegna uppeldis barna**
  - **Klókir krakkar eða annað sambærilegt** fyrir stálpaðari krakka (yngsta stigs/miðstigs – jafnvel í samstarfi við Heilsugæsluna)
  - Námskeiði fyrir unglinga vegna líðan
  - **Námskeið fyrir foreldra um málþroska barna**
- Þörfin er til staðar, og hún er brýn...

Framtíðarsýn

- Þegar horft er til annars og þriðja stigs forvarna..
- Í sístækkandi samfélagi hlýtur að þurfa að skoða þörf á aukningu stöðugilda í sérfræðipjónustunni (á 20 árum hefur fólksfjöldinn í samfélaginu farið úr um 5000 manns í rúmlega 7000 manns*)
- Þar að auki
  - hefur skilningur á nauðsyn snemmtækrar íhlutunar aukist gríðarlega, hvað varðar þroska, hegðun og líðan barna heilt yfir. Enda mikill ávinningur af góðri úrvinnslu snemmtækrar íhlutunar
  - Meðvitund um líðan barna er almennt meiri (til viðbótar við mun flóknara samfélag nú en fyrir 20 árum)
  - Námskeiðahald útheimtir einnig umtalsverðan tíma og orku

Að lokum

- Hér erum við að tala um að gera góða hluti betri og betur
- Það eru forréttindi að vinna með skólunum á Akranesi. Þar vinnur einstaklega jákvætt og faglega sterkt starfsfólk og Akraneskaupstaður hefur sýnt mikla framsýni og stutt vel við sitt skólastarf.

Takk fyrir